

ixaiguaré la boca» (Ferraz, 69), mentre que més a ponent més aviat s'assembla més a l'ús català: «ha eixaguato o kabuélo» l'ha tret de l'aigua parlant d'una espècie de cassó per agafar truites a Torla (1965). I el fr. *échouer* 'treure, fer eixaguar una nau', que sembla ser un manlleu fer pel francès comú dels dialectes de la costa picardo-normanda, i amb la fonètica dialectal pròpia d'aquestes regions (veg. DCEC, s. v. *enjuagar*, n. 2). Quant a *aixaguar els cucs de seda* (d'on el substantiu *aixagualls*, Escrig, 1851) potser serà una variació d'*aixaguar el peix*. D'ací *reixaguar* i *reixagualls* (MGadea).

DERIV.: *Eixaguador* 'desaigüe (d'un rec, d'un estany, etc.)' apareix ja com a *exaguador* en un doc. cat. de 1147 (D'Albon, *Cartulaire du Temple*, p. 284, dono context parlant de *cap d'aigua* CAPUT AQUAE), i *exaugador* en docs. ross. de 1308, 1315 (RLR VIII, 55; xxx, 267) i en el de 1369 que citat s. v. BUADA; altrament cf. el que ja n'he dit supra. +*Eixaguadures* 'degotalls negrossos d'un filó carbonífer': «quant la orina serà negra com a *exaguadures* de carbó --- aquesta és postema negra», 1466, receptari val. de Misser Joan (BABL VII, 329).

Eixauc aplicat a la desaigua d'un rec o bassa, és ja freqüent en docs. ross. des de 1326 (parlant d'un molí o d'un estany, l'*exauch*, en uns 10 exemples, des de 1326 a 1433, *InvLC*, «que hagen a obrar lo *exauch* entró sus al saltador --- e que'l dit *exauch* haja tres palms de sola», a. 1390 (*InvLC*), «del *axauch* del estany», a. 1414 (*InvLC*, s. v. *Cabestany*), «bords et bancals du ruisseau de Thuir --- on y a fait d'*axaux* ou *escorridors*», a. 1730 (Desplanque, *Inv. Arch. Thuir*, 32b); avui és encara quasi només ross., i amb pèrdua de la consonant final, quasi general, salvant un poc a Sant Feliu d'Amunt («gorg de l' *əšáut*»); aplicat a riberetes o sobreexidors, o bé als camps per on baixen, anoto l' *əšáut* a Argelers (on es tracta d'un dels canals per on desaigua a mar el Tec), a Sta. Maria de la Mar (els dos de la Tet); Toluges, Cànoves, Vilanova de la Rib., Talteüll, Nefiac, Rià (1959-60); esporàdicament potser a Ribagorça: *Font del Xau* (a la Roca del Faro, Espluga de Serra, 1957); altrament la denominació troba eco a la costa francesa del Canal: *échau* «rigole --- pour l'écoulement des eaux» (el DGrál. cita un text de Boulogne de 1210 on hi ha *eschaus* i *eschaver*=*essaver* (Godefroy, *essiau*).

D'altra banda el trobem aplicat a l'*eixauc* o subhasta de mercaderies, mitja dotzena de casos en docs. ross. de 1310 a 1521 (*InvLC*). Entre els pescadors el plural *eixaucs*, s'aplica, reduït a *əšáus*, a la prima que es dóna al primer postor en les subhastes de peix: «així que el peix s'ha tret de la *corona* (de l'art) l'encanten a la platja; se'n separa un grapatet i el patró diu: —Això va d'*aixaus*. —Hi direm 35, 34, 33 --- —Jo! — El qui diu *jo* no és l'amo encara del peix, però ja ho és de l'*aixaus*. Després diu el patró: —N'hi afegirem vuit, set, sis ---. —Jo! — I el que ho ha dit es queda el peix pel preu fet primer, més lo que s'hi ha afegit, menos un enter o dos. Si és el mateix de la primera vegada res hi ha a dir; si és un altre, té de

deixar l'*eixaus* per al primer. Quan els peixos són massa grossos <i un sol ultrapassa el valor de l'*eixaucs*> s'assenyala una, dues o tres pessetes d'*aixaus*», Coromines (anotat a Roses i a Sant Pere Pescador, 1898, i m'ho tornava a explicar el 1928), per això va usar-ho amb el sentit de 'torna, propina': «com qui dissimula, amb el picotí a la mà, cada vegada hi afegia una nova poltroneria d'*eixaus*», id. (*Pigmalió*, § 19, p. 252).

Sembla que d'això es deu haver de separar *aixaus* m. pl. «roba de color que no es posa a la bugada» a Gandesa (*Excursions*, vol III, 70), que serà reducció d'*eixaubs*, derivat d'*eixaubar* (ALBA).

¹ No es tracta, doncs, de subhasta (encara que no hem d'excloure que s'hi recorregués) sinó d'una expressió comprensiva per a 'despatxar' abraçant alhora la repartida del peix entre el personal de la pesca (com fan avui els palers) i la venda de la resta a peixaters («mercaders»). Alart glossa «épuiser, achever, c'est-à-dire acheter tout le poisson» Operació que naturalment es fa (i avui encara) en el moment d'*eix-agu-ar* el peix: treure'l de l'aigua a la platja. —² En tinc quatre o més d'anotats a diferents indrets de la costa del terme; arribo a sentir fins i tot que «allí s' *əšáut* l'art». És clar que hi ha primordialment reducció merament fonètica, per més que hi ajudi la confusió amb *eixugar*. Continua encara fins al terme del Port de la Selva (on hi ha l' *ešugadó* del Ravaner, 1964). En parla de molts Josep Pla, en la part cadaquesenca de la *Guia de la Costa Brava*, cast. pp. 403, 431, 445 i sobre tot 442 i 456. També *eixugador* en *CostManc.* II, 81, però ací es tracta d'un equivalent de l'*eixauc* que *AlcM* documenta en un doc. de 1585, s. v. *clapera*.

+EIXAURE pron. *ašáure* tort. (BDC III, 83) 'espai lliure', 'espai, lloc, cabuda', sembla derivat d'un verb *eixaurar EX-AUR-ARE (derivat de AURA) 'obrir aire lliure, orejar', evolució semàntica natural: 'aire' > 'espai'. Tractament fonètic mig-savi o mossaràbic de l'AU, conservat. En principi més difícil d'acceptar aquell que aquest, en un mot d'aquest significat i d'aquest tipus formatiu.

Eixàvega, V. *xàvega* *Eixaveram* 'aviram' a la Vall d'Aneu (Pol) degut a un encreuament d'*averam* (veg. AVIRAM, AVERIA) amb *eixam*.

EIXEA, 'missatger cristià a terra de moros, o moro a terra de cristians, per rescatat captius o parlamentar', de l'àrab hispànic *af-si'a* 'conductor, guia, explorador' de l'arrel *š-y-o* 'acompanyar', 'ser enviat'. □ 1.ª doc.: fi S. XIII, Cròn. de Jaume I. Veg. els detalls i documentació en el DCEC, s. v. *exea* (i cf. *GrEnc Cat.*). *Ši'a* figura, en efecte, traduït «ductor» en el nostre RMartí. Era un mot particular del domini català i aragonès i del castellà de Cuenca. Probablement diferent d'això el nom de la vila d'*Egea* en el Nord d'Aragó.